

การบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

The School Administration under the Local Administrative Organization to Develop
Students based on Individual Differences

วิโรจน์ สุรสาคร¹

Received : May 24, 2023

Revised : June 9, 2023

Accepted : June 23, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้เขียนพบว่า การบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีประเด็นสำคัญ 7 ประเด็น ได้แก่ (1) การนำองค์กร มุ่งเน้นที่ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชน สามารถประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ปัจจัยสนับสนุน มุ่งเน้นที่หน่วยงานต้นสังกัดกระจายอำนาจการบริหาร ส่งเสริมสนับสนุนจัดสรรงบประมาณและอัตรากำลังให้สถานศึกษา สถานศึกษามีอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน มีเครือข่ายความร่วมมือสามารถระดมทรัพยากรได้จากทุกภาคส่วน ครูและบุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีความสามัคคี และมีเป้าหมายร่วมกัน คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา (3) การมีส่วนร่วม มุ่งเน้นที่ผู้บริหารสถานศึกษากระจายอำนาจการบริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ และหน่วยงานภายนอก มีส่วนร่วมสนับสนุนวิทยากร สื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา (4) การบริหารงานวิชาการ มุ่งเน้นที่สถานศึกษามีแผน และแนวปฏิบัติทางวิชาการ มีหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน ครูจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถตามศักยภาพอย่างสร้างสรรค์ มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง และมีการแนะแนวการศึกษา และการประกอบอาชีพตามความต้องการของผู้เรียน (5) ครูและบุคลากร มุ่งเน้นที่สถานศึกษามีครูเพียงพอครบทุกวิชาเอก ครูมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล มีความสามารถจัดการเรียนรู้ และวัดประเมินผลผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (6) งบประมาณ มุ่งเน้นที่สถานศึกษามีงบประมาณที่เพียงพอ วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ (7) การบริหารงานทั่วไป มุ่งเน้น

¹ นักวิชาการอิสระ ดร.อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอานวยวิทย อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม

ที่สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของท้องถิ่น ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของครูผู้ปกครองและชุมชน มีแผนพัฒนาการศึกษาและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการกำกับติดตามและตรวจสอบการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this academic article were to present the school administration under the Local Administrative Organization to develop students based on individual differences. There are seven issues in the school administration under the Local Administrative Organization to develop students based on individual differences: (1) Leadership: In order to gain trust from students' parents and the community, school administrators must have vision, leadership, and creativity, as well as the ability to collaborate with both internal and external organizations to develop strategic plans to develop students based on their individual differences. (2) Supporting Factors: The government should provide schools with redistributed authority, support, financial resources, teachers, school personnel, buildings and facilities, positive learning environments, instructional materials, school equipment, technology and innovations, and learning resources suitable to learners' development. In order to mobilize resources from all sectors, cooperative networks must also be included. Furthermore, instructors must have the knowledge and skills to facilitate the school administration. The school staff collaborates to achieve a common goal, and the school board is knowledgeable and supportive of the school's administration. (3) Engagement: Decentralization of education should be a primary focus. Teachers, personnel, and school committees are all involved in the management of the school, which is delegated by the administrators. Teachers, personnel, and school committees are all involved in the school's administration. The speakers, media, and learning resources are supported by the parents, community, local wisdom, local entrepreneurs, and other agencies. The performance of educational institutions is monitored and evaluated by all key stakeholders. (4) Academic Administration: The school develops strategies and guidelines for academic administration. School offers a variety of curricula that are designed to meet the needs of the students while also being relevant to local needs. Teachers create a variety of student-centered learning and development activities that are integrated across all subject areas. Allow students to express themselves creatively to the best of their abilities. Authentic assessment and evaluation of student learning

should be implemented. Also, a comprehensive educational and vocational guidance program should be available in schools. (5) Teachers and Staff: There are enough teachers in key subject areas in schools. Teachers have a thorough understanding of individual learning styles and the ability to organize and assess students based on individual differences. They can also motivate students to learn and develop themselves to their fullest potential. (6) Budgets: The school has sufficient budgets as well as effective budgeting and resource planning. And (7) General Administration: The school has a vision and mission that are consistent with local educational policies, and it responds to the problems and needs of teachers, parents, and the community. There is a well-defined educational development plan and course of action that can be followed. The school creates innovative learning management systems that are centered on the students. Furthermore, the administration is regularly and systematically supervised and monitored.

Keywords : School Administration ,the Local Administrative Organization.

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามาตั้งแต่ในอดีต และยังมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในปัจจุบันและอนาคต อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าว มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล (บุญร่วม เทียมจันทร์ และศรัณญา วิชชาธรรม, 2560) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และสามารถจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคนในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ เพราะการพัฒนาคนในท้องถิ่นเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องจัดการศึกษาให้เด็ก เยาวชน ประชาชน ทั้งที่อยู่ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ให้มีอาชีพและมีรายได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2563) ประกอบกับ สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก และประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก จึงควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้สถานศึกษาในสังกัดเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ส่งเสริมความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล อันจะทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น สามารถนำความเป็นเลิศนั้น ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม

ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีนโยบายส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ใช้สถานศึกษาในสังกัดเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้เด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพตามความแตกต่างระหว่าง บุคคล ตามโครงการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development : SBMLD) ซึ่งการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว สถานศึกษาต้องได้รับการ จักสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ในการจัดหาวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ ผู้เรียนต้องการจะศึกษาเรียนรู้ หรือฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีค่าตอบแทน และใช้จัดหาสื่ออุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด มีนโยบายให้การ สนับสนุน ทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ รวมทั้งกระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษา และให้อิสระแก่ผู้บริหาร สถานศึกษา ในการบริหารสถานศึกษา ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ สถานศึกษาบางแห่งก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ และไม่ได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงานต้นสังกัด ทำให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความต้องการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคลในสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากนโยบาย ด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ที่ผู้บริหารท้องถิ่นอาจไม่เข้าใจหรือไม่ให้ความสำคัญกับ การศึกษาเท่าที่ควร หรือปัญหาจากการขาดความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาของทุกฝ่าย ส่งผลให้ สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิจัยถึงการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตาม ความแตกต่างระหว่างบุคคล ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และตามความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษา ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยผู้เขียนหวังว่าบทความ วิชาการนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ รวมทั้งเป็นแนวทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถ นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะบังเกิดดี ต่อผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติต่อไป

การบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประเด็น ได้แก่ (1) การนำองค์กร (2) ปัจจัยสนับสนุน (3) การมีส่วนร่วม (4) การบริหารงานวิชาการ (5) ครูและบุคลากร (6) งบประมาณ (7) การบริหารงานทั่วไป ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 การบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

1. การนำองค์กร ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (3) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (4) ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (5) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากร (6) ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความไว้วางใจและความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองและชุมชน (7) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างองค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (8) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจ เจตคติ และขวัญกำลังใจให้ครู และบุคลากรทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง (9) ผู้บริหารสถานศึกษาประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (10) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการ

สื่อสารและบริหารความขัดแย้งเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย (11) ผู้บริหารสถานศึกษามีความ ยุติธรรมและยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารและการพิจารณาความดีความชอบ (12) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ ความสนใจต่อปัญหาต่าง ๆ และหาวิธีการแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง (13) ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามตรวจสอบการ พัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (14) สถานศึกษากำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาผู้เรียนตาม ความแตกต่างระหว่างบุคคล (15) สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่าง บุคคล (16) สถานศึกษากำหนดแนวทางวิธีการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (17) สถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น และ (18) สถานศึกษาส่งเสริมการ พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย (1) หน่วยงานต้นสังกัดกระจายอำนาจและให้อิสระในการบริหาร สถานศึกษา (2) หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (3) หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่าง ระหว่างบุคคล (4) หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน (5) หน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรอัตรากำลังให้สถานศึกษามีครูเพียงพอและตรงกับความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (6) หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมการพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) สถานศึกษาระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนเพื่อการ พัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (8) สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นและ สถานประกอบการเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (9) สถานศึกษามีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหลากหลายสาขาวิชา (10) สถานศึกษามีครู และบุคลากรที่มีความสามัคคีและมีเป้าหมาย ร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (11) สถานศึกษามีระบบยกย่องเชิดชูเกียรติครู ต้นแบบการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (12) สถานศึกษามีอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (13) สถานศึกษามีสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยี และแหล่ง เรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (14) สถานศึกษามีคุณภาพได้รับความไว้วางใจ และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง และชุมชน (15) คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง (16) คณะกรรมการสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนา ผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และ (17) ผู้ปกครอง และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารสถานศึกษากระจายอำนาจการบริหารสถานศึกษา (2) ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (3) สถานศึกษามี ระบบการบริหารที่เอื้อ และสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา (4) สถานศึกษาส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา (5) ครูและบุคลากรมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษา (6) ครูและ บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน/โครงการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา (7) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (8) คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและ

แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา (9) คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษา (10) ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน (11) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมออกความคิดเห็นและสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน (12) สถานประกอบการและหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมสนับสนุนวิทยากร สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (13) ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (14) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรยกย่องเชิดชูเกียรติผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และ (15) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

4. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 27 ตัวแปร ได้แก่ (1) สถานศึกษามีการวางแผนงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (3) สถานศึกษามีหลักสูตร ที่หลากหลายสอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน (4) สถานศึกษากำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการเนื้อหาสาระ วิธีการวัด และประเมินผล การเรียนรู้ที่สะท้อนว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมตามมาตรฐานการศึกษา (5) สถานศึกษาไม่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ควรเน้นความเป็นเลิศในทุก ๆ ด้านตามอัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละคน (6) สถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) สถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (8) สถานศึกษากำหนดให้มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล (9) สถานศึกษากำหนดให้มีการทดสอบความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน (10) สถานศึกษามีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (11) สถานศึกษามีรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (12) สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง (13) สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน (14) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถตามศักยภาพของตนเองอย่างสร้างสรรค์ (15) สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถตามความถนัดของตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (16) สถานศึกษาสำรวจแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (17) สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรภายนอก และสถานประกอบการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน (18) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย และส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาดูงานในสถานประกอบการต่าง ๆ (19) สถานศึกษาจัดหาสื่ออุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน (20) สถานศึกษากำหนดให้มีการวัดผล และประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริงเชิงประจักษ์ และเน้นการทดสอบภาคปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น (21) สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลครอบคลุมตัวชี้วัด สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (22) สถานศึกษามีการนิเทศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (23) สถานศึกษาประเมินการใช้หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (24) สถานศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (25) สถานศึกษาส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (26) สถานศึกษามีการแนะนำแนวการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียน และ (27) สถานศึกษาจัดให้หน่วยงาน

ภายนอกมาแนะแนวเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการพัฒนาตนเอง

5. ครูและบุคลากร ประกอบด้วย (1) สถานศึกษามีครูเพียงพอครบทุกวิชาเอก (2) ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (3) ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องรูปแบบวิธีการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (4) ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องรูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย (5) ครูมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล (6) ครูมีความรู้ความสามารถในการทดสอบความถนัดของผู้เรียน (7) ครูรู้จักศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ (8) ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้และความถนัดของผู้เรียน (9) ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในสาขาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง (10) ครูมีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนรู้และฝึกทักษะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (11) ครูต้องรู้จัก และประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (12) ครูมีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (13) ครูสามารถแนะนำแนวทางให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้องตามความถนัดของตน (14) ครูประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล (15) ครูมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก (16) ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (17) ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู และเป็นต้นแบบที่ดีให้กับผู้เรียน (18) ครูและบุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (19) ครูมีความสามารถในการบริหารจัดการชั้นเรียน และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (20) ครูมีความสามารถในการบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ (21) ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน (22) ครูสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ และ (23) ครูมีความรักความสามัคคีไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกอิทธิฉา ริษยาหรือกลั่นแกล้งกัน

6. งบประมาณ ประกอบด้วย (1) สถานศึกษามีงบประมาณที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) สถานศึกษาวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ (3) สถานศึกษาวางแผนการจัดหาพัสดุได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) สถานศึกษาบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) สถานศึกษาดำเนินโครงการ กิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการประจำปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) สถานศึกษาดำเนินโครงการ กิจกรรม สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (7) สถานศึกษามีการบริหารงบประมาณที่โปร่งใสถูกต้องตรวจสอบได้ และ (8) สถานศึกษาขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกเพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

7. การบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย (1) สถานศึกษากำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของท้องถิ่น (2) สถานศึกษากำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครูบุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน (3) สถานศึกษามีแผนพัฒนาการศึกษา และทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ (4) สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (5) สถานศึกษากำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (6) สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ (7)

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในการพัฒนาผู้เรียน (8) สถานศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคล (9) สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานอื่นต่าง ๆ (10) สถานศึกษาประสานงาน และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (11) สถานศึกษาขับเคลื่อนการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (12) สถานศึกษามีการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

สรุป

จากการนำเสนอองค์ประกอบ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประเด็นสำคัญ 7 ประเด็น ได้แก่ (1) การนำองค์กร (2) ปัจจัยสนับสนุน (3) การมีส่วนร่วม (4) การบริหารงานวิชาการ (5) ครูและบุคลากร (6) งบประมาณ และ (7) การบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณี และยังพบว่ามี ความสอดคล้องกับแนวความคิดพื้นฐานเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development: SBMLD นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ภาณุ อ่ำใหญ่ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) พบว่า ปัจจัยทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) ประกอบด้วย 14 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยด้านความมุ่งของครูและบุคลากรทางการศึกษา (2) ปัจจัยด้านคุณภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (4) ปัจจัยด้านความร่วมมือของชุมชน (5) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษา (6) ปัจจัยด้านความมุ่งมั่นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (7) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษา (8) ปัจจัยด้านการบริหาร ความเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (9) ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา (10) ปัจจัยด้านการวิจัยในชั้นเรียน (11) ปัจจัยด้านความพร้อมของสถานศึกษา (12) ปัจจัยด้านความศรัทธาของชุมชนต่อสถานศึกษา (13) ปัจจัยด้านความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (14) ปัจจัยด้านการยอมรับนับถือของชุมชนต่อผู้บริหารสถานศึกษา (ภาณุ อ่ำใหญ่, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมลทา เพชรใส ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยุคการศึกษา 4.0 พบว่า องค์ประกอบหลักของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยุคไทย

แลนด์ 4.0 ควรมี 6 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการกระจายอำนาจ (2) ด้านการมีส่วนร่วม (3) ด้านบทบาทของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (4) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล (5) ด้านการบริหารจัดการตนเอง และ (6) ด้านการพัฒนาทั้งระบบ (สุเมธทา เพชรใส, 2563) และสอดคล้องกับ อร่าม วัฒนะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (2) คุณภาพครู (3) การวางแผนกลยุทธ์ (4) เครือข่ายความร่วมมือ (5) คุณภาพนักเรียน (6) การบริหารจัดการ (7) การพัฒนาบุคลากร (อร่าม วัฒนะ, 2564) และสอดคล้องกับ สุทธิวัฒน์ มากมี ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การผลิตและพัฒนาครูสอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารงบประมาณโรงเรียนมีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีตัวชี้วัดผลงานทุกองค์กรมีส่วนร่วมในการลงทุนเพื่อการศึกษา มีบุคลากรด้านบัญชีและพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการบริหารงานบุคคลโรงเรียนมีอำนาจในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง พิจารณาความสามารถในการสอน การใช้ภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยี และการทำงานเป็นทีม และยืดหยุ่นในการใช้ใบประกอบวิชาชีพครู ด้านการบริหารงานทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้และมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการบริหารโรงเรียน รับนักเรียนในเขตพื้นที่ก่อน และมีส่วนร่วมทุกองค์กรในการจัดการศึกษา ปลูกฝังนักเรียนให้มีจิตสาธารณะและใกล้ชิดกับชุมชน ด้านรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาผู้บริหารเลือกรูปแบบการบริหารที่หลากหลายตามบริบทและสถานการณ์และมีระบบกำกับติดตามให้เกิดคุณภาพ บริหารโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยี (สุทธิวัฒน์ มากมี, 2561) สอดคล้องกับ พรทิพย์ ไพรัตน์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาอัครสังฆมณฑลสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาอัครสังฆมณฑลสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการบุคลากร คือ ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ และเป็นผู้บริหารมืออาชีพ (2) ด้านการบริหารจัดการทั่วไป คือผู้บริหารโรงเรียนมีการลดสายงานบังคับบัญชา (3) ด้านการบริหารจัดการวิชาการ คือ ผู้บริหารบริหารงานบุคลากรโดยเน้นคุณภาพของครู และ (4) ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ คือ ผู้บริหารบริหารงานงบประมาณอย่างคุ้มค่า (พรทิพย์ ไพรัตน์, 2564)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับอัปเดต). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/> [15 พฤศจิกายน 2563].
- พรทิพย์ ไพรัตน์, “การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาอัครสังฆมณฑลสู่ความเป็นเลิศ ในทศวรรษหน้า”. วารสาร **สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (มีนาคม 2564).
- ภานุ อ่ำใหญ่. การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.donsakwit.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=550:-sbmld-&catid=137:2014-02-27-09-11-19 [15 พฤศจิกายน 2564].
- บุญรุ่ม เทียมจันทร์ และศรัญญา วิชชาธรรม. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 พร้อมหัวข้อเรื่องทุกมาตราฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร: อินส์พัล, 2560.
- สมลทา เพชรใส. “การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยุคการศึกษา 4.0”. วารสาร **มหาจุฬานาครทรรศน์**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 (สิงหาคม 2562).
- สุทธิวัฒน์ มากมี. “อนาคตภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย.” วารสาร **การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม – กันยายน 2561).
- อร่าม วัฒนะ. “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ns.nsr.ac.th/handle/nsru/286> [15 พฤศจิกายน 2564].